

Samferdselsdepartementet

Deres ref:

Vår ref:
2022/11454-2
Erlend Myking

Dato:
09.08.2022

Gjennomgang av organisering av vegsektoren - innspill til utredning

Viser til innspillmøte i samferdselsdepartementet 23. juni d.å.

Samferdselsdepartementet har i brev av 7.6.2022 bedt om skriftlige innspill til hvilke spørsmål det er viktig at blir besvart i en utredning om organisering av vegsektoren.

Innlandet fylkeskommune vil gi følgende innspill til utredningen om fremtidig organisering av vegsektoren:

Forutsigbarhet og langsiktighet

Vi mener det er viktig at en utredning tar utgangspunkt i hva som er de viktigste utfordringene på vegsektoren i Norge i dag, og hvordan vi best kan løse disse i fellesskap, herunder om dagens organisering er til hinder eller vanskeliggjør dette. Utgangspunktet for utredningen bør være trafikantene og hvordan vi i samarbeid kan utvikle og drifte et trafiksikkert, framkommelig og bærekraftig transportsystem som bidrar til god mobilitet i by og land.

Innlandet fylkeskommune er landets nest største vegeier med nærmere 7000 km med fylkesveg. Vi er nå godt i gang med å bygge opp en ny, helhetlig samferdselsadministrasjon der fylkesvegnettet forvaltes på en god måte. God forvaltning og videreutvikling av fylkesvegnettet krever langsiktighet og forutsigbarhet. Fylkeskommunene er ansvarlige for kollektivtransporten og gitt dagens mål om endringer i reisemiddelvalg og reduksjon i klimagassutslipp bør utredningen se disse områdene i sammenheng. Veg og kollektiv utgjør *sammen* grunnlaget for et bærekraftig, tilgjengelig og framkommelig transportsystem. Trafikantene må oppleve et helhetlig system der ulike standarder ikke påvirker mobilitet og sikkerhet negativt.

Aktørene i vegsektoren har gjennomgått store og tunge reformer de seneste årene, med opprettelsen av Nye Veier AS, avvikling av sams vegadministrasjon, omorganisering av Statens Vegvesen og regionreformen. Slike reformer og/eller reversering av dem medfører betydelige omstillingskostnader og «energitap» for virksomhetene. Innlandet fylkeskommune mener derfor det er viktig at en nå utreder hvordan nåværende organisering best kan justeres og tilpasses etter nye politiske målsettinger og økonomiske rammebetingelser.

Riksveg – to byggherreorganisasjoner

Med opprettelsen av Nye Veier AS har en fått to statlige byggherreorganisasjoner på riksveg. Nye Veier AS har flere prosjekter i Innlandet i sin portefølje. Vi har opplevd at Nye Veier AS har vært gode på å utvikle innovative kontraktstrategier for gjennomføring, men er usikre på om Nye Veier AS bygger mer effektivt og billigere enn de prosjektene Statens Vegvesen har gjennomført i Innlandet.

Vi opplever også at Nye Veier AS og Statens Vegvesen har ulike innfallsvinkler og beregningsmetoder til nye veiprojekt, og hvilke behov disse skal løse. Sett fra et regionalt og/eller lokalt perspektiv kan dette gi lite helhetlige løsninger. I tillegg til organisering mener vi derfor det er viktig å se nærmere på hvordan samfunnsøkonomisk lønnsomhet beregnes for store samferdselsprosjekt, og hvilke kriterier som samlet skal legges til grunn for politiske prioriteringer. Utredningen må tydelig definere dette og ta utgangspunkt i en samlet vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser, på tvers av forvaltningsnivå og aktører, slik at en unngår at kostnader skyves over til andre aktører.

Når det gjelder planlegging av nye vegprosjekt har vi erfart at Nye Veier AS har de samme utfordringene som Statens Vegvesen i forhold til konseptvalg og planavklaringer. Dette bunner ofte i målkonflikter mellom ulike lokale, regionale og statlige interesser og behov, og er uavhengig av hvem som har byggherreansvaret.

Nasjonal Transportplan skal være statens overordnede styringsinstrument for transportsektoren i Norge. Vi mener det bør utredes hvorvidt Nye Veier AS sin portefølje skal være gjenstand for samme prioritering som andre samferdselsprosjekt gjennom Nasjonal Transportplan. Dette for bedre å se sammenhengene i transportpolitikken, og for å sikre en overordnet statlig styring og prioritering av statens ressursbruk innen samferdsel.

Samarbeid mellom aktører og tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av regelverk

Vi mener at en utredning bør se på hvordan aktørene på vegsektoren kan etablere tettere samarbeid innenfor dagens regelverk for å opprettholde sterke fagmiljøer og sikre en effektiv forvaltning av vegnettet. En bør forsterke samarbeidet mellom aktørene på områder som har kompetanse- og rekrutteringsutfordringer. Dette gjelder blant annet fagene vegteknologi, geologi, geoteknikk, grunnboring og tilhørende laboratorietjenester. Her er tilgangen til konsulenttjenester varierende i de ulike deler av landet. Utredningen bør se på om det er elementer i dagens regelverk som hindrer samarbeid og effektiv forvaltning av vegnettet.

Her viser vi som eksempel til at Statens vegvesen i brev form orienterte fylkeskommunene om at salg av tjenester knyttet til laboratorie- og grunnboringstjenester vil opphøre med virkning fra 1.1.2023.

Vegeiere bør ha myndighet over eget vegnett. Med dagens fordeling av myndighet, har i realiteten kommunene større handlingsrom over kommunalt vegnett, enn fylkeskommunene har over sitt. Dette er påpekt ved flere anledninger, blant annet som innspill til utredningen om det skal innføres nasjonale føringer for riks- og fylkesvegnettet. Fylkeskommunene bør ha samme myndighet som kommunene over eget vegnett. En gjennomgang av vegtrafikkloven og håndheving av denne bør derfor også ses i sammenheng med denne utredningen.

Videre arbeid med utredningen

Innlandet fylkeskommune setter pris på å bli invitert til å komme med innspill. Vi mener det er viktig at fylkeskommunene involveres i det videre utredningsarbeidet, slik at vi i fellesskap kan finne løsninger som gir et trafikksikkert, framkommelig og bærekraftig transportsystem som bidrar til god mobilitet i by og land.

Oppsummert:

- Utredningen må ta utgangspunkt i utfordringene i transportsystemet og for vegnettet som en viktig del av dette, og om dagens organisering hindrer løsning av disse. Trafikantens tilbud bør være utgangspunktet for utredningen.
- Utredningen bør se på hvordan aktørene på vegsektoren kan etablere tettere samarbeid innenfor dagens regelverk for å opprettholde sterke fagmiljøer og sikre en effektiv forvaltning av vegnettet.
- Dagens modell og organisering må få mer tid til å virke. Omorganiseringer og reformer kan medføre kostnader og «energitap».
- Det bør utredes om også Nye Veier AS sin portefølje skal være gjenstand for politisk prioritering gjennom Nasjonal Transportplan.
- Utredningen bør se på elementer i regelverk og organisering som hindrer samarbeid, måloppnåelse og effektiv forvaltning.
- Fylkeskommunene må involveres i det videre utredningsarbeidet og Innlandet fylkeskommune bidrar gjerne i dette arbeidet.

Med vennlig hilsen

Even Aleksander Hagen
fylkesordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.